

บทที่ 2

การใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชน และ การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

การสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตกำลังเข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของผู้คนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนที่กำลังอยู่ในช่วงวัยของการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน การมีความสนใจกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่อยู่เสมอ เป็นสิ่งที่ดีต่อการพัฒนาการและควรได้รับการส่งเสริม แต่สำหรับเทคโนโลยีที่ยากแก่การควบคุมดูแล อย่างเช่น สื่ออินเทอร์เน็ต การสร้างภูมิคุ้มกันแก่เด็กและเยาวชน ควรเป็นสิ่งที่ต้องทำควบคู่กันไปด้วย ในบทนี้จะกล่าวถึง งานสำรวจหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชน และกลไกการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชน

2.1.1 พฤติกรรมการใช้เน็ตของเด็กและเยาวชน

การสำรวจการใช้เน็ตในประเทศไทย มีการดำเนินงานของ 2 หน่วยงานหลัก คือ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ และสำนักสถิติแห่งชาติ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ

ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ หรือ NECTEC ได้ทำการสำรวจกลุ่มผู้ใช้เน็ตในประเทศไทย นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 เป็นต้นมา สำหรับลักษณะโดยทั่วไปที่น่าสนใจของผู้ใช้เน็ตที่อายุต่ำกว่า 20 ปี มีข้อมูลที่น่าสนใจ ดังนี้

มีแนวโน้มที่ประชากรอายุต่ำกว่า 20 ปี จะใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยผลการสำรวจปี พ.ศ.2548 พบว่า มีผู้ใช้เน็ตที่อายุน้อยกว่า 20 ปี มีประมาณร้อยละ 21.8 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 13.0 ในปี 2542 แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าอินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมใน

กลุ่มอายุนี้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนรองรับสำหรับการสนับสนุนให้เกิดการใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตอย่างสร้างสรรค์ ในผู้ใช้กลุ่มนี้ต่อไป

สำหรับพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในปัจจุบัน พบว่า เวลาที่เด็กและเยาวชนใช้อินเทอร์เน็ต ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 16.01 น.-24.00 น. ซึ่งเป็นเวลาหลังเลิกเรียน แสดงให้เห็นว่าสถานที่ออนไลน์ส่วนใหญ่มาจากบ้านและสถานบริการอินเทอร์เน็ต (Internet cafe) มากกว่าออนไลน์จากสถานศึกษา และจำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการเล่นอินเทอร์เน็ตต่อสัปดาห์ของเด็กและเยาวชน ที่ใช้เวลามากกว่า 20 ชั่วโมง มีมากถึงร้อยละ 31.0 ซึ่งถือว่าเป็นการใช้เวลาออนไลน์ที่สูงมาก

ตารางที่ 2.1

ร้อยละของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตจำแนกตาม ลักษณะการใช้งานอินเทอร์เน็ตมากที่สุด
ของกลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2546-2548

กิจกรรม	ปี พ.ศ.		
	2546	2547	2548
1. ค้นหาข้อมูล	28.5	33.2	17.5
2. ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์	20.1	12.7	7.4
3. ติดตามข่าว	8.4	3.8	2.8
4. สนทนา	15.7	19.9	25.7
5. เล่นเกม	14.1	9.1	25.1
6. เว็บบอร์ด	6.7	7.0	5.6

ที่มา: การสำรวจกลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย โดยศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ ปี พ.ศ. 2546, 2547

กิจกรรมของเด็กและเยาวชนที่ทำบนอินเทอร์เน็ต จากตาราง 2.1 จะเห็นอย่างชัดเจนว่าปัจจุบันเด็กและเยาวชน ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตไปในกิจกรรมการบันเทิงมากกว่าหาความรู้ ข่าวสารใหม่ๆ โดยกิจกรรมที่กลุ่มเด็กและเยาวชนนิยมไปทำบนอินเทอร์เน็ตสองส่วนแรกนั้นยังไม่น่าเป็นห่วงมากนัก แต่กลุ่มที่นิยมเข้าไปเล่นเกม และไม่รู้จักแบ่งเวลา จะเกิดปัญหามากดังที่เป็นข่าวตามสื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่อง นั่นคือการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่รุนแรงทางอารมณ์จนบางครั้ง

กลายเป็นปัญหาทางสังคมได้ (กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2547, หน้า 3)

สำหรับปัญหาที่เด็กและเยาวชนพบจากการใช้อินเทอร์เน็ต ในมุมมองของเด็กและเยาวชน คือ ความล่าช้าในการสื่อสาร การได้รับไวรัส การมีแหล่งข้อมูลทางเพศ การใช้ถ้อยคำหยาบคาย อิเล็กทรอนิกส์ขยะหรืออีเมลขยะ¹ และภาระค่าใช้จ่าย

สาเหตุสำคัญที่เด็กและเยาวชนคิดว่าปัญหาเรื่องความล่าช้าของการสื่อสารเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด อาจมีเป็นเพราะกิจกรรมส่วนใหญ่ที่กลุ่มนี้ใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ต เป็นกิจกรรมที่เน้นไปในทางบันเทิง ที่ต้องการความรวดเร็วในการดาวน์โหลด การเล่นเกม การโต้ตอบออนไลน์ ฯลฯ (กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2547, หน้า 9) และสำหรับปัญหาการมีแหล่งข้อมูลทางเพศ และการใช้ถ้อยคำหยาบคาย เริ่มมีความรุนแรงมากขึ้นในความคิดเห็นของเด็กและเยาวชน

2) สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ดำเนินการสำรวจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ครัวเรือน) ขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2544 และตั้งแต่ พ.ศ. 2546 เป็นต้นมาได้ทำการสำรวจเป็นประจำทุกปี สำหรับผลการสำรวจพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชน ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร ช่วงปี พ.ศ. 2548-2549 มีรายละเอียดดังนี้

แนวโน้มที่ประชากรอายุต่ำกว่า 20 ปี ในเขตกรุงเทพมหานครใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น โดยผลการสำรวจปีล่าสุดพบว่า ในปี พ.ศ.2549 มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี ประมาณร้อยละ 41.3 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 27.4 ในปี พ.ศ.2547

เวลาที่เด็กและเยาวชนใช้อินเทอร์เน็ตอยู่ในช่วง 16.01 น.-24.00 น. มากที่สุด สำหรับแหล่งที่ใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาและที่บ้าน โดยที่สถานบริการอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งที่เด็กและเยาวชนเข้าใช้บริการรองลงมา แต่มีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 25.0 ใน พ.ศ. 2548 เป็นร้อยละ 7.6 ในพ.ศ.2549

¹ อีเมลขยะ หมายถึง จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเราไม่ประสงค์ได้รับ มักจะเป็นข้อความจากบุคคลที่ผู้รับไม่รู้จักร โดยมึเนื้อหาสาระชักชวนให้ซื้อสินค้า ล่อลวง หรือเชิญให้ไปชมภาพลามก ภาษาอังกฤษเรียกว่า junk mail ต่อมาในระยะหลังๆ พบว่าผู้ส่ง junk mail ส่งไปยังบุคคลต่างๆ จำนวนมาก นับแสนหรือล้านฉบับต่อครั้ง และผู้รับแต่ละคนจะได้รับวันละหลายฉบับ จนเป็นที่น่ารำคาญมากขึ้น จึงนิยมเปลี่ยนไปใช้คำว่า spam mail ซึ่งคำว่า spam เป็นศัพท์แสลง หมายถึง สิ่งที่ไม่ต้องการ สิ่งที่เป็นของปลอมเป็นของหลอกลวง

กิจกรรมของเด็กและเยาวชนที่ทำบนอินเทอร์เน็ต คือ ค้นหาข้อมูล ติดตามข่าวสาร เล่นเกม และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับ

สำหรับค่าใช้จ่ายที่ใช้บนอินเทอร์เน็ตต่อเดือนนั้น ส่วนใหญ่ไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยมีจำนวนเด็กและเยาวชนที่เสียค่าใช้จ่ายต่ำกว่า 100 บาท 100-199 บาท และ 500 บาทขึ้นไป รองลงมาตามลำดับ

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยอื่นๆ ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชน ได้แก่

ศรีดา ตันทะอธิพานิช (2544, หน้า 41-53) สำรวจพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กนักเรียนในโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนอินเทอร์เน็ตหรือมีบริการอินเทอร์เน็ตภายในโรงเรียน ในปีพ.ศ.2543 พบว่า เด็กนักเรียนใช้อินเทอร์เน็ตที่สถานศึกษามากที่สุด รองลงมา คือ บ้านและสถานบริการอินเทอร์เน็ต โดยเหตุการณ์ที่เด็กเคยพบบนอินเทอร์เน็ต พบว่า ร้อยละ 38.0 ถูกขอให้กรอกข้อมูล ร้อยละ 29.0 สนทนากับคนแปลกหน้า ร้อยละ 26.0 บังเอิญเข้าเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม และร้อยละ 22.0 ได้รับอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ต้องการ สิ่งที่เด็กเคยกระทำบนอินเทอร์เน็ต พบว่า ร้อยละ 55.0 พูดคุยกับคนแปลกหน้า ร้อยละ 39.0 กล้าพูดและกล้าแสดงออกมากกว่าที่เคยเป็น ร้อยละ 38.0 ให้ข้อมูลส่วนตัว และร้อยละ 34.0 นำรูปภาพ และข้อมูลผู้อื่นมาใช้ สำหรับการเข้าถึงเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสม พบว่า ร้อยละ 9.0 เคยเข้าถึงเว็บไซต์ลามกเรื่องเพศ ร้อยละ 4.0 เคยเข้าถึงเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาอันตรายและเว็บไซต์ที่ส่งเสริมการพนัน ร้อยละ 3.0 เคยเข้าเว็บไซต์ที่มีเนื้อหารุนแรง และร้อยละ 2.0 เคยเข้าถึงเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาส่งเสริมการเสพติด ในส่วนของความคิดเห็นของเด็กเกี่ยวกับประเด็นที่น่าเป็นห่วงในการใช้งานอินเทอร์เน็ต พบว่า ร้อยละ 55.0 เป็นห่วงเรื่องเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ร้อยละ 51.0 เรื่องใช้งานอย่างไม่สร้างสรรค์ และร้อยละ 44.0 เรื่องคนแปลกหน้าทางอินเทอร์เน็ตและการใช้โดยปราศจากความรู้ความเข้าใจ นอกจากนี้เด็กๆ ร้อยละ 99.0 เห็นว่าควรส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างแพร่หลายและทุกโรงเรียนควรเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต โดยร้อยละ 93.0 เห็นว่ามีภัยอันตรายแอบแฝงอยู่บนอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 90.0 เห็นว่าควรมีหน่วยงานกำกับดูแลเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมบนอินเทอร์เน็ต และร้อยละ 89.0 เห็นว่าภัยบนอินเทอร์เน็ตสามารถป้องกันหรือหลีกเลี่ยงได้

ศิริ วุฒิภักดาต (2544) ศึกษาพฤติกรรมและผลกระทบในการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนนักศึกษาอายุ 12-18 ปี พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ มีใช้อินเทอร์เน็ต 1-4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ช่วงเวลาในการใช้คือ 20.00-24.00 น. และเสียค่าใช้จ่ายในการใช้อินเทอร์เน็ตต่อเดือน 200-500 บาท โดยเด็กและเยาวชนเกินกว่าครึ่งเคยใช้สถานบริการอินเทอร์เน็ต

ในการสอบถามกลุ่มที่เข้าห้องสนทนาบนอินเทอร์เน็ต มีโอกาสที่จะออกไปนัดพบกับคนแปลกหน้า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่จะไม่ปรึกษาหรือพูดคุยเรื่องต่างๆ ที่ได้พบเจอในอินเทอร์เน็ตกับผู้ปกครอง ในส่วนของผู้ปกครองก็ได้เคยถาม ตักเตือน และแนะนำการใช้อินเทอร์เน็ตแก่เด็กและเยาวชนโดยส่วนใหญ่จะให้ความสนใจและแนะนำนานๆ ครั้ง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพอใจที่จะใช้อินเทอร์เน็ตต่อไป โดยเห็นว่าผู้ปกครองสมควรดูแล ส่งเสริมและแนะนำการใช้

2.1.2 การใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชน

มีการสำรวจและงานวิจัยหลายฉบับที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชนไทย ตัวอย่างเช่น

สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (2549) ดำเนินการวิจัยสำรวจความคิดเห็นเรื่อง พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของเยาวชนไทย: กรณีศึกษาประชาชนทั่วไปอายุ 15 -24 ปีในเขตกรุงเทพมหานคร จากกลุ่มตัวอย่าง 1,464 ตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 31 มกราคม – 5 กุมภาพันธ์ 2549 มีรายละเอียดดังนี้

เด็กและเยาวชนเคยดูภาพโป๊/เว็บโป๊ทางอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 61.6 โดยพฤติกรรมสำหรับผู้ที่เคยดูภาพโป๊/เว็บโป๊ทางอินเทอร์เน็ต มีดังนี้ บริการที่เกี่ยวข้องกับภาพโป๊/เว็บโป๊ ส่วนใหญ่ที่ใช้บริการ คือ ดาวน์โหลดภาพ/วิดีโอโป๊ ถึงร้อยละ 68.4 กิจกรรมในระหว่างการดูภาพโป๊/ดูเว็บโป๊ทางอินเทอร์เน็ต คือ ชักชวนเพื่อน/คนรู้จักมาดูเว็บโป๊ ถึงร้อยละ 66.7 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์/สูบบุหรี่ และสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง เท่ากัน ร้อยละ 16.8 โดยความรู้สึกที่มีระหว่างการดูภาพโป๊/เว็บโป๊ทางอินเทอร์เน็ต คือ รู้สึกชินชา/เห็นเป็นเรื่องธรรมดา ร้อยละ 41.7 รู้สึกตื่นเต้น/ตกใจ/แปลกใจ ร้อยละ 30.4 และเกิดอารมณ์/ความต้องการทางเพศ ร้อยละ 24.4 สำหรับที่มาของการรับรู้แหล่งภาพโป๊/เว็บโป๊ทางอินเทอร์เน็ต คือ เพื่อนแนะนำ ร้อยละ 54.8 และที่น่าเป็นห่วงคือ การรับรู้โดยบังเอิญ มีถึงร้อยละ 49.2 และค้นหาจากเว็บไซต์ที่บริการค้นหาข้อมูล ร้อยละ 24.9

ความคิดเห็นของเด็กและเยาวชน เรื่อง ความเชื่อต่อปัญหาที่ก่อให้เกิดความเสียหายที่เกิดจากภาพโป๊/วิดีโอโป๊เปลือยบนอินเทอร์เน็ต เห็นว่า ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมทางเพศ (เช่น ช่มชู้ อนาคต คุกคามทางเพศ) เป็นการทำลายวัฒนธรรมอันดีงามของไทย ทำให้มีการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล (ความอับอาย/เสียชื่อเสียง) ทำให้เกิดการกระทำเลียนแบบ/เอาอย่างภาพที่เห็น ทำให้วัยรุ่นหมกมุ่น/คิดวนเวียนอยู่กับเรื่องเซ็กส์ ทำให้คุณธรรม/จริยธรรมของผู้คนเสื่อมถอย

ลง และทำให้ความคิดจิตใจคนก้าวร้าว/รุนแรงมากขึ้น ตามลำดับ ซึ่งมีค่าร้อยละของทุกปัญหามากกว่าร้อยละ 60.0 แต่กลุ่มตัวอย่างระบุถึงการยอมรับได้ของการมีสื่อลามกทางอินเทอร์เน็ตในปัจจุบัน ว่ายอมรับได้ ร้อยละ 54.9 และยอมรับไม่ได้ ร้อยละ 27.0 โดยเหตุผลที่ยอมรับได้ เพราะเห็นว่า เป็นเรื่องธรรมดาที่เห็นกันทั่วไป ร้อยละ 68.9 เป็นสิทธิส่วนบุคคล ร้อยละ 11.0 และเป็นเรื่องที่ควบคุมยาก/ห้ามกันไม่ได้ ร้อยละ 8.2 และเหตุผลที่ยอมรับไม่ได้ เพราะเห็นว่า ผิดศีลธรรม/เป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม ร้อยละ 55.3 เป็นการทำลายวัฒนธรรมไทย/ทำให้สังคมเสื่อมโทรม/เป็นการสร้างค่านิยมที่ผิด ร้อยละ 16.2 เยาวชนและคนทั่วไปสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ง่ายเกินไป ร้อยละ 12.8 และทำให้คนที่ดูสื่อลามกก่ออาชญากรรม/ทำเรื่องที่ไม่เหมาะสมตามมาเช่น ช่มชู้ สร้างความเดือดร้อนให้กับสังคมตามมา เป็นต้น ร้อยละ 11.3

สำหรับประสบการณ์การสนทนาผ่านคอมพิวเตอร์² พูดคุยผ่านทางโปรแกรม (เช่น MSN Yahoo ICQ) หรือคุยในห้องสนทนา (chat room) บนอินเทอร์เน็ต พบว่า เด็กและเยาวชนเคยใช้บริการนี้ ร้อยละ 68.1 ระบุว่า เคยพูดคุยกับคนแปลกหน้าทางอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 85.4 เคยพูดคุยเรื่องเซ็กส์ทางอินเทอร์เน็ตร้อยละ 28.5 สำหรับการนัดพบเจอคนที่รู้จักกันทางอินเทอร์เน็ต พบว่า ไม่เคย ร้อยละ 69.8 เป็นบางครั้ง ร้อยละ 26.6 และเคยบ่อย/เกือบทุกครั้งร้อยละ 3.6 และเคยมีเพศสัมพันธ์กับคนที่รู้จักกันทางอินเทอร์เน็ตร้อยละ 13.2

สำหรับประสบการณ์และความคิดเห็นต่อการเล่นเกมออนไลน์ของเด็กและเยาวชน พบว่า มีเด็กและเยาวชนที่เคยเล่นเกมออนไลน์ ในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา ร้อยละ 39.9 สำหรับเนื้อหาสาระของเกมออนไลน์ที่ชอบเล่น คือ เกมต่อสู้ เช่น ยิงปืน ฟัน เตะ ต่อย ร้อยละ 53.8 เกมลับสมอง ร้อยละ 37.0 และเกมแข่งขันกีฬา เช่น ฟุตบอล เทนนิส ร้อยละ 33.2 โดยเคยเล่นทายพนันกับคนอื่นในการเล่นเกมออนไลน์ เพียงร้อยละ 6.9

สำหรับประสบการณ์และความคิดเห็นเรื่องความรุนแรงบนอินเทอร์เน็ต ของเด็กและเยาวชน พบว่า เคยเข้าเว็บไซต์ที่มีเนื้อหารุนแรง ฆาตกรรม ร้อยละ 56.2 ฆ่าตัวตาย ร้อยละ 32.1 เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ ร้อยละ 23.8 ลัทธินิยม ร้อยละ 18.6 การทำระเบิด ร้อยละ 16.4 และใช้ยาพิษ ร้อยละ 13.8 ในส่วนของความคิดเห็นต่อเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง พบว่า รู้สึกสะเทือนใจ/กระแทกกระเทือนจิตใจ ร้อยละ 38.5 รู้สึกไม่น่าสนใจ ร้อยละ 33.2 และรู้สึกตื่นเต้น/

² การสนทนาผ่านคอมพิวเตอร์ เป็นการใช้ระบบสื่อสารร่วมกันระหว่างสองคนขึ้นไป โดยผู้เข้าร่วมสนทนาสามารถป้อนข้อความผ่านแป้นพิมพ์ เพื่อให้ไปปรากฏบนจอภาพของทุกๆ คน คล้ายกับห้องสนทนา ซึ่งหากผู้ใดพูดผู้อื่นจะได้ยินพร้อมๆ กัน ในกรณีที่เป็นการสนทนายระหว่างบุคคล 2 คน จะเรียกว่า Chat ในกรณีที่สนทนายกันหลายคนจะเรียกว่า Chat room

ตกใจ/เป็นเรื่องแปลกใหม่ ร้อยละ 16.7 โดยเห็นว่าเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงทางอินเทอร์เน็ตว่าจะก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคมมีถึงร้อยละ 69.0

ในส่วนของการคิดเห็นเรื่องอันตรายของเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงทางอินเทอร์เน็ตต่อสังคมในปัจจุบัน เห็นว่า ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมเปลี่ยนไป/หมกมุ่นในสิ่งที่ไม่ดี ร้อยละ 64.9 อาจทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมา เช่น ก่อความวุ่นวาย การฆ่าตัวตาย อาชญากรรม ร้อยละ 58.2 ขึ้นอยู่กับวิจารณญาณของผู้ดูแลและมุมมองของแต่ละคน ร้อยละ 49.0 ทำให้ใช้เทคโนโลยีในทางที่ผิด/ไม่สร้างสรรค์/เดือดร้อนผู้อื่น ร้อยละ 48.3 ทำให้สังคมและผู้คนเสื่อมถอยลง โดยเฉพาะสภาพจิตใจที่ไร้ซึ่งคุณธรรมจริยธรรม ร้อยละ 46.8 และเป็นการกระตุ้นให้ผู้ที่มีจิตใจอ่อนแอกระทำความผิดได้ง่าย ร้อยละ 37.3

มิเชเลท (2546) ทำการสำรวจเรื่อง “เด็กไทยกับภัยออนไลน์ กรณีศึกษาประเทศไทย” เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กไทย และภัยที่อาจเกิดขึ้นผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเด็กอายุ 7-11 ปีและเยาวชนอายุ 12-18 ปี กลุ่มพ่อแม่ และครูอาจารย์ จำนวน 557 คน พบว่า ในการใช้บริการอินเทอร์เน็ตเด็กส่วนใหญ่มีโอกาสในการรับรู้เนื้อหาทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นจากบริการเว็บไซต์ และบริการสายแช็ต สำหรับกรณีเว็บไซต์ การสอบถามพบว่า เด็กอายุ 12-18 ปี ร้อยละ 58 มีโอกาสเข้าถึงเว็บไซต์ลามกอย่างน้อย 1 ครั้งและในกลุ่มอายุเดียวกันมีเด็กจำนวนหนึ่งที่ตัดสินใจเข้าเว็บลามกในครั้งต่อไป ร้อยละ 38 นอกจากนี้ยังพบเพิ่มเติมอีกว่าเด็กมีโอกาสในการเข้าถึงเว็บไซต์ที่มีเนื้อหา ภาพโป๊เปลือย เนื้อหาเกี่ยวกับเพศ เนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง ถูกชักจูงให้มีเพศสัมพันธ์ ใช้ภาษาที่หยาบคาย มีภาพน่าเกลียด

สำหรับกรณีสายแช็ตในกลุ่มเด็กอายุ 7-11 ปี ร้อยละ 36 และเด็กอายุ 12-18 ปี ร้อยละ 59 ตอบแบบสอบถามว่าตนเคยถูกชวนให้พูดคุยในเรื่องนี้ เมื่อเด็กและเยาวชนได้เข้าสู่เนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ตามที่กล่าวมาแล้ว พวกเขาบางส่วนเลือกที่จะเข้าสู่เนื้อหานั้นอีกครั้ง (เอกแพท อินเทอร์เน็ตชนแนล, 2543, หน้า 43) และยังพบว่าเด็กอายุ 7-11 ปี ร้อยละ 24 เคยพบเพื่อนทางเน็ตอย่างน้อย 1 ครั้ง และเด็กอายุ 12-18 ปี ร้อยละ 29 เคยพบ อีกทั้งยังระบุอีกว่าไม่เคยแต่อยากพบ ในกลุ่ม อายุ 7-11 ปี ร้อยละ 42 และกลุ่มอายุ 12-18 ปี ร้อยละ 16

ผลการสำรวจของมูลนิธิวิถีธรรม ในปี 2547 (อ้างถึงใน สิริลักษณ์, 2549, หน้า 31) เรื่องพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชน พบว่า สถานที่เด็กและเยาวชนใช้อินเทอร์เน็ต คือ โรงเรียน บ้าน และอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ ตามลำดับ ซึ่งร้อยละ 58 ของเด็กและร้อยละ 90 ของเยาวชน ใช้อินเทอร์เน็ตอย่างสม่ำเสมอหรือทุกวัน โดยร้อยละ 85 ของเด็ก และร้อยละ 87 ของเยาวชน ไม่เคยได้รับการอบรมการใช้อินเทอร์เน็ตมาก่อน ที่สำคัญคือ ร้อยละ 39 ของเด็ก และ

ร้อยละ 80 ของเยาวชน มักจะใช้อินเทอร์เน็ตตามลำพัง สำหรับสิ่งที่พวกเขาพบในอินเทอร์เน็ตนั้น ร้อยละ 18 ได้รู้จักเพื่อนใหม่ ร้อยละ 12 ถูกนัดพบหรือถูกขอนัดให้พบเพื่อนบนอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 19 พบรูปภาพหรือข้อความลามก โดยร้อยละ 11 ตั้งใจเข้าชมเว็บไซต์ลามก และร้อยละ 20 พบเว็บไซต์ลามกโดยไม่ตั้งใจ โดยเด็กร้อยละ 30 และเยาวชนร้อยละ 52 ไม่เห็นว่าการซื้อขายภาพลามกดาราบนอินเทอร์เน็ตเป็นปัญหา สำหรับการสนทนาบนอินเทอร์เน็ตมีวัตถุประสงค์ที่หลากหลายในการใช้ โดยร้อยละ 74 ใช้หาเพื่อนใหม่ ร้อยละ 45 ใช้หาข้อมูล และร้อยละ 11 ใช้หาแฟน โดยเด็กและเยาวชนที่เคยใช้อินเทอร์เน็ตในการสนทนา ร้อยละ 45 เคยพบคนรู้จักทางอินเทอร์เน็ตแล้ว และร้อยละ 70 ต้องการไปพบคนที่รู้จักทางอินเทอร์เน็ต ข้อมูลระบุว่า มีเด็กร้อยละ 50 และเยาวชนร้อยละ 91 มีคนรู้จักทางอินเทอร์เน็ต โดยเด็กร้อยละ 27 และเยาวชนร้อยละ 55 เคยเรื่องต้องห้ามหรือความลับบนอินเทอร์เน็ต เด็กร้อยละ 21 และเยาวชนร้อยละ 52 ให้ข้อมูลส่วนตัวแก่เพื่อนทางอินเทอร์เน็ต เด็กร้อยละ 8 และเยาวชนร้อยละ 16 พบว่าข้อมูลส่วนตัวเคยถูกนำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต ส่วนมากเกิดผลกระทบทางลบตามมา อีกทั้งเด็กและเยาวชนร้อยละ 92 เคยถูกชวนคุยเรื่องเพศ แต่ส่วนมากจะเปลี่ยนเรื่องคุย โดยร้อยละ 17 คุยด้วยเพราะไม่คิดว่าเป็นอันตราย สำหรับเด็กและเยาวชนที่พบประสบการณ์เลวร้ายบนอินเทอร์เน็ต มีเด็กและเยาวชนที่เล่าให้พ่อแม่ฟัง เล่าให้เพื่อนฟัง และเก็บเป็นความลับในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ประมาณ ร้อยละ 25

ข้อผกา กิจเจริญทรัพย์ (2544) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่ผิดของนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่ผิด เรื่องการเข้าไปดูภาพหรือข้อความพร้อมภาพอนาจารมากที่สุด รองลงมาคือการสนทนาด้วยถ้อยคำไม่สุภาพผ่านเครือข่าย เช่น การพิมพ์คำสนทนาที่หยาบคาย สนทนาเกี่ยวกับเซ็กส์ คำพูดเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ ส่วนพฤติกรรมกระทำผิดในด้านกิจกรรมข้อมูลนั้นน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มหัฐพล อรุณสวัสดิ์ (อ้างถึงใน ข้อผกา กิจเจริญทรัพย์, 2544) ที่ว่าปัญหาที่พบคือการสืบค้นข้อมูลในเว็บไซต์โดยจะเป็นข้อมูลประเภทบันเทิง ตอบสนองความต้องการของตนเองมากกว่าเป็นเรื่องของวิชาการ และส่วนใหญ่จะใช้ระบบการสื่อสารผ่านเว็ลด์ไวด์เว็บที่มหาวิทยาลัยในการกระทำผิด

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่ผิดของนักศึกษา ได้แก่ ระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตต่อครั้ง คือระยะเวลาตั้งแต่ 121 นาที หรือ 2 ชั่วโมงขึ้นไป จะมีพฤติกรรมใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่ผิดสูงกว่าระยะเวลาที่เล่นต่อครั้งต่ำกว่า 2 ชั่วโมง ซึ่ง

หมายความว่ายิ่งนักศึกษาใช้เวลาในการเล่นอินเทอร์เน็ตมาก ก็จะเป็นช่องทางให้เกิดการกระทำผิดได้มากขึ้น

2.1.3 อันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชน

อินเทอร์เน็ตสามารถเป็นภัยต่อผู้ใช้ได้เช่นเดียวกับเทคโนโลยีและสื่ออื่นๆ แต่ภัยจากอินเทอร์เน็ตจะขยายตัวได้รวดเร็วและรุนแรง ก็เพราะว่าอินเทอร์เน็ตเปรียบเสมือนห้องสมุดขนาดใหญ่ที่ไม่ได้มีการควบคุมและจัดระบบเนื้อหาจากส่วนกลาง ดังนั้น ขณะที่อินเทอร์เน็ตให้ข้อมูลที่มีคุณภาพสูงและรวดเร็ว ก็มีโอกาสที่จะให้ข้อมูลที่ผิดพลาดหรือไม่เที่ยงตรงได้เช่นกัน เนื่องจากเป็นระบบที่ปราศจากการควบคุมและกลั่นกรอง อินเทอร์เน็ตจึงเป็นแหล่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนเข้าถึง “สื่อที่ไม่เหมาะสม” ได้ง่าย (มิเชลเลท, 2546, หน้า 13) ซึ่งอันตรายจะแอบแฝงมากับกิจกรรมที่ทำบนอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นการเข้าชมเว็บไซต์ การสนทนา กระดานข่าว จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และการเล่นเกมออนไลน์ โดยอันตรายที่อาจเกิดจากใช้อินเทอร์เน็ต สามารถแบ่งออกเป็นประเด็นใหญ่ๆ ได้ 3 ประเด็น (ศรีดา ตันทะอธิพานิช, 2544, หน้า 27; เจนเนตร มณีนาถ, 2545, หน้า 125-129; “เจ็ดภัยบนอินเทอร์เน็ตต่อเด็กไทย,” ออนไลน์, 2550; กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2547, หน้า 17-18) ได้แก่

1) อันตรายที่เกิดจากการได้รับสื่อ/ข้อมูลไม่เหมาะสม ได้แก่ การได้รับสื่ออนาจารทางเพศ ภาพลามก สื่อหรือข้อมูลที่แสดงความรุนแรง ความเกลียดชัง ใช้ภาษาที่หยาบคาย และกิจกรรมยั่วเย้าต่างๆ ที่เป็นอันตรายหรือผิดกฎหมาย รูปแบบการก่อวินาศกรรม ทำให้รำคาญ หรือสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง โดยผ่านอิเล็กทรอนิกส์หรือกระดานข่าว บางเว็บไซต์และกลุ่มข่าว มีเรื่องเกี่ยวกับยาเสพติด การค้าประเวณี การเล่นเกม มีทั้งเกมที่รุนแรงไล่ฆ่าฟันและเกมละเมิดทางเพศ เว็บไซต์ที่สามารถเข้าไปศึกษาวิธีการทำระเบิดหรืออาวุธยุทโธปกรณ์ นอกจากนี้ยังมีเว็บไซต์การพนันที่อนุญาตให้ใช้เงินจริง ผ่านทางบัตรเครดิต

การรับข้อมูลข่าวสารที่ไม่เหมาะสมหรือเป็นเท็จก็อาจทำให้ตัดสินใจผิดพลาด ซึ่งการกระทำหรือการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กและเยาวชนอาจมีผลกระทบต่อชีวิตของเขา

2) อันตรายที่เกิดจากคนแปลกหน้าบนอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นในห้องสนทนา หรือกลุ่มข่าว อิเล็กทรอนิกส์ อาจนำอันตรายมาสู่ผู้ใช้และครอบครัวได้ ทั้งจากการล่อลวงซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้บนอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นการชวนเชื่อให้ซื้อสินค้า เผยรหัสบัตรเครดิต หลอกให้ส่งรูปภาพ หรือข้อมูลที่อาจนำภัยมาได้ และอาจก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญ จากการเข้ามาใช้

บริการ ส่งข้อความถึงกัน การ chat การคุยกันเป็นกลุ่ม หรือโต้ตอบกันทางกระดานข่าว อาจมีผลต่อความคิดสภาพจิตใจของเด็กและเยาวชน ในการโน้มน้าวชักจูงไปในทางที่ไม่ถูกต้อง หรือตัดสินใจทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เพียงเพราะเห็นว่าบุคคลในกลุ่มอื่นๆ ทำกัน หรือเป็นไปได้ว่า ความคิดที่เขาพบหรือได้รับไม่ตรงใจพวกเขา ทำให้เด็กและเยาวชนรู้สึกต่อต้านและเกิดอารมณ์รุนแรง ซึ่งบางครั้งอาจเป็นการใช้คำไม่สุภาพ สิ่งเหล่านี้อาจทำให้เด็กเกิดความรู้สึกขัดแย้งได้นอกจากนี้การพูดคุยกัน อาจนำไปสู่การนัดพบนอกสถานที่นำไปสู่การทำร้ายร่างกาย จิตใจ เพื่อทรัพย์สิน หรือแม้แต่การข่มขืนก็อาจเกิดขึ้นได้

3) ผลจากการใช้เวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างไม่เหมาะสม โดยเฉพาะการที่เด็กใช้เวลาอันมีค่าให้สูญไปกับการดูข้อมูลบนเว็บไซต์ (website) ที่ไร้สาระ และทำกิจกรรมที่ไม่สร้างสรรค์บนอินเทอร์เน็ต อาจก่อให้เกิดผลกระทบดังต่อไปนี้

- ผลต่อสุขภาพ จากการใช้นั่งหน้าเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นเวลานาน โดยไม่มีการเปลี่ยนอิริยาบถ ไม่ระวังเรื่องการรับประทานอาหารและการนอนอย่างเหมาะสม ตรงตามเวลาที่ควร จะส่งผลทำให้สุขภาพเสื่อมโทรม โดยเฉพาะกับผู้เล่นที่ไม่สามารถควบคุมตนเองได้

- ผลกระทบต่อผลการเรียน เนื่องจากเด็กใช้เวลากับความบันเทิงที่ได้รับจากเกมมากจนเกินไป ส่งผลกระทบต่อหน้าที่หลักของเด็กและเยาวชน คือ การศึกษาและการเรียนรู้เพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่ดีและมีคุณภาพต่อไปในอนาคต

4) ผลจากการเสียค่าใช้จ่ายในใช้อินเทอร์เน็ต ในการใช้บริการอินเทอร์เน็ตบางประเภทต้องเสียค่าใช้จ่าย เช่น การสมัครเป็นสมาชิกเพื่อเข้าชมเว็บไซต์บางประเภท การดาวโหลดข้อมูลบางประเภท ค่าบริการสถานบริการอินเทอร์เน็ต และค่าใช้จ่ายในการเล่นเกมนออนไลน์ ตัวอย่างการใช้จ่ายที่ไม่เหมาะสม จากการสำรวจของเนคเทค แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่ายังมีเด็กและวัยรุ่นอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเสียค่าใช้จ่ายในการเล่นเกมนออนไลน์เดือนหนึ่งมากกว่า 3,000 บาท ซึ่งถ้าอนาคตการเล่นเกมนออนไลน์ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โอกาสที่เด็กๆ จะเสียค่าใช้จ่ายไปกับเรื่องนี่ย่อมมีมากขึ้น และหากพวกเขาไม่สามารถขอเงินจากพ่อแม่มาเล่นเกมได้ อาจจะไปหาทางออกอื่นๆ เช่น ขโมยเงิน ขโมยสิ่งของไปขาย เพื่อให้ได้เงินมาเล่นเกม ซึ่งนำไปสู่ปัญหาอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้น

2.2 การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

2.2.1 การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย

จากงานวิจัยของ พิงรอง รามสูตธนะนันท์และนิธิตา คณานิธินันท์ (2547) ที่ศึกษาการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตและพยายามหารูปแบบที่เหมาะสมกับประเทศไทย โดยรายงานการวิจัยเริ่มจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและประสบการณ์การกำกับดูแลในต่างประเทศ พบว่า กลไกที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต ประกอบด้วย

1) กฎหมาย มาตรการ บทลงโทษ (legal sanction)

การบังคับใช้กฎหมายเพื่อกำกับดูแลเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ตอาจจะอาศัยกฎหมายที่มีอยู่แล้วและมีความเกี่ยวข้องซึ่งสามารถนำมาปรับใช้กันได้ เช่น กฎหมายสื่อสารมวลชน กฎหมายว่าด้วยการเผยแพร่เนื้อหาที่เป็นอันตราย (ภาพลามกอนาจาร) กฎหมายพิทักษ์คุ้มครองเด็ก เป็นต้น หรืออาจอาศัยการร่างและออกกฎหมายฉบับใหม่ขึ้นโดยตรง นอกจากนี้ ทางภาครัฐอาจออกมาตรการต่างๆ ในการกำกับดูแลเนื้อหาได้ เช่น ในประเทศสิงคโปร์มีการออกมาตรการไม่ให้สถานบริการอินเทอร์เน็ต ให้บริการเกมออนไลน์ หรือ บางครั้งมาตรการอาจเป็นผลจากข้อตกลงร่วมในระดับภูมิภาคก็ได้ เช่น ในสหภาพยุโรป (European Union หรือ EU) มีการร่วมกันพัฒนาและลงนามในแผนการส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ตที่ปลอดภัย (Action plan for the promotion of the safer use of the internet) สำหรับบทลงโทษในกรณีของการละเมิดกฎหมายและมาตรการเพื่อกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตรายละเอียดจะแตกต่างกันไปตามลักษณะของระบบกฎหมายในแต่ละประเทศ ตลอดจนทัศนคติในสังคมหนึ่งๆ เกี่ยวกับความรุนแรงของเนื้อหาที่อยู่ในข่ายของการละเมิด

สำหรับประเทศไทย ปัจจุบันมีกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตรง คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ซึ่งมีผลบังคับใช้แล้ว และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เป็นกลไกขับเคลื่อนแก้ปัญหาสื่อที่ไม่ปลอดภัยสำหรับเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นเว็บไซต์ หนังสือ การ์ตูน บริการโหลดเนื้อหาผ่านมือถือ ที่มีเนื้อหารุนแรง การแสดงออกทางเพศที่เกินเลย และผลักดันสนับสนุนสื่อสร้างสรรค์สำหรับเยาวชน โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ โดยคณะกรรมการสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ มีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการ และมีคณะกรรมการจากหลากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานรัฐและเอกชน

การกำกับดูแลอินเทอร์เน็ตอย่างเป็นทางการเป็นหน้าที่ของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (กระทรวงไอซีที) โดยทางกระทรวงไอซีทีเป็นผู้มารับผิดชอบต่อจาก ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) ที่เคยดูแลนโยบายด้าน อินเทอร์เน็ตอยู่ก่อนหน้านี้ พ.ศ. 2545 ที่มีการจัดตั้งกระทรวงไอซีทีขึ้นมา เมื่อประมาณกลางปี พ.ศ. 2546 กระทรวงไอซีทีได้มีการจัดตั้งหน่วยงานกำกับดูแลใหม่ ให้ชื่อว่าคณะกรรมการสืบสวน ป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ หรือ Cyber-inspector ซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบ ดูแลเนื้อหาที่มีความเสี่ยงต่างๆ บนอินเทอร์เน็ต รวมไปถึงอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตต่างๆ Cyber-inspector จะเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะปิดกั้นเว็บไซต์อะไรบ้าง สมาชิกของ Cyber-inspector เป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูงของหน่วยงานราชการ และองค์กรธุรกิจที่มีความสนใจ และทักษะในการใช้ อินเทอร์เน็ต

ในส่วนของการบังคับใช้กฎหมาย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ถือเป็นผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายในการบังคับใช้กฎหมาย นอกจากนั้นยังให้ความร่วมมือเป็นเครือข่ายการแจ้งเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมแก่กระทรวงไอซีทีและสนับสนุนความพยายามในการกำกับดูแลตนเองของ ภาคเอกชนโดยเข้าไปมีบทบาทเป็นประธานสมาคมผู้ดูแลเว็บไทย

เป็นที่น่าสังเกตว่า แนวทางการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตจากอดีตสู่ปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปมากจากแนวทางของ NECTEC เดิมที่เน้นการให้ความรู้และความตระหนัก เกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตมากกว่าการปิดกั้น หรือใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างที่เป็นอย่างอยู่ในปัจจุบัน

2) การปิดกั้นและกลั่นกรองเนื้อหา (blocking and filtering system)

(1) การปิดกั้นโดยภาครัฐ

การปิดกั้นเนื้อหาในลักษณะนี้เป็นวิธีที่ใช้กันมากในประเทศที่มีลักษณะการปกครองแบบอำนาจนิยม และมีการควบคุมสื่อสารมวลชนอย่างเข้มข้น การปิดกั้นมักจะทำในระดับ เครือข่ายใหญ่ เช่น ระดับ gateway หรือ node ของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในประเทศ ซึ่งในลักษณะดังกล่าวมักจะเป็นผลจากนโยบายหรือมาตรการของภาครัฐ เช่น ในประเทศจีน ในทำนองเดียวกัน ประเทศสิงคโปร์ควบคุมเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ตโดยใช้เกณฑ์และหน่วยงานในการกำกับดูแลเดียวกับหน่วยงานที่ดูแลเนื้อหาในวิทยุและโทรทัศน์ คือ Singapore Broadcasting

(2) การปิดกั้นแบบ notice and take-down

นอกจากลักษณะการปิดกั้นที่เป็นมาตรการของภาครัฐโดยตรงแล้ว การปิดกั้นอาจจะเกิดขึ้นโดยการแจ้งเหตุ (notice) จากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่ประสบพบเห็นเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม โดยแจ้งเข้าไปที่ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISP) หรือที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐ เช่น ตำรวจหรือ

กระทรวงการสื่อสาร เป็นต้น ทั้งนี้เมื่อทาง ISP ได้รับการแจ้งเหตุแล้วก็ควรที่จะตรวจสอบดูว่าเนื้อหานั้นไม่เหมาะสมจริงหรือไม่ ในระดับใด หากเข้าข่ายที่ผิดกฎหมาย ทาง ISP ก็ควรที่จะทำการปิดกั้น (take-down) เพื่อเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อผู้ที่เป็นสมาชิกของ ISP โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน อย่างไรก็ตามในกรณีที่เนื้อหานั้นไม่ผิดกฎหมายแต่อาจมีอันตรายจากความไม่เหมาะสมต่างๆ ISP อาจไม่ทำการปิดกั้นด้วยตนเอง แต่มอบให้อยู่ในวิจารณญาณของสมาชิกผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่จะพิจารณาเองว่าควรกลั่นกรองหรือไม่ โดยทั่วไปการปิดกั้นแบบ notice and take-down จะทำร่วมกับการกลั่นกรองโดยผู้ใช้และกลไกอื่นๆ เช่น จรรยาบรรณ กฎ กติกา มารยาท และสายด่วน

(3) การกลั่นกรองในระดับผู้ใช้ (user-oriented filter system)

การกลั่นกรองในระดับผู้ใช้ จำเป็นต้องอาศัยการแบ่งประเภทเนื้อหา (content classification) หรือการจัดอันดับหรือเรตติ้ง (rating) ประสิทธิภาพการกลั่นกรองจะสูงเพียงใดก็ขึ้นกับประสิทธิภาพของระบบการแบ่งประเภทเนื้อหาซึ่งลักษณะทางเทคนิคที่มีความสำคัญมากก็คือ ศัพท์ที่ใช้และความเที่ยงตรงรัดกุมทางภาษาในการอธิบายเนื้อหา เกณฑ์และระดับชั้นทางเทคนิคในการกลั่นกรอง ระบบการกลั่นกรองที่ดีควรคำนึงถึงประโยชน์และควรมีส่วนร่วมจากสามฝ่ายคือ ผู้ใช้ ISPs และผู้ให้บริการเนื้อหาเว็บไซต์ โดย ISPs และผู้ให้บริการเนื้อหาควรมีแรงจูงใจในการ “เรต” (จัดอันดับและอธิบายเนื้อหา) ของตน ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาประเภทใดและผู้ใช้ก็ควรจะเข้าถึงและมีความเชื่อถือเชื่อมั่นในระบบการกลั่นกรองนั้นๆ ด้วย ทั้งนี้เนื้อหาอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อระดับโลก ผู้เกี่ยวข้องจึงควรที่จะพยายามหาศัพท์ในการกลั่นกรอง (ทั้งที่ใช้ในระบบเรตติ้งและโปรแกรมกลั่นกรอง) ที่เป็นที่ยอมรับและเข้าใจได้ในระดับสากล เพื่อที่ว่าระบบการกลั่นกรองที่ต่างกัน จะสามารถทำงานร่วมกันและสื่อสารกันได้ต่อไปในอนาคต

นอกจากนี้ระบบการกลั่นกรองจะต้องคำนึงถึง เสรีภาพและความหลากหลายทางความคิดที่จะแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละประเทศ ค่านิยมต่างๆ ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดว่าเนื้อหาใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ไม่เพียงที่จะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ แต่ยังจะแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ เพศสภาพ และอายุในแต่ละสังคมอีกด้วย ด้วยเหตุนี้การออกแบบโปรแกรมกลั่นกรอง จึงควรที่จะเปิดกว้างให้ผู้ใช้สามารถเลือกได้ด้วยตนเองว่าจะปิดกั้นหรือเปิดรับเนื้อหาประเภทใด โดยมีการแบ่งประเภทเนื้อหาที่รัดกุม โปร่งใสเป็นแนวทางพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจ

สำหรับประเทศไทย ปัจจุบันทางกระทรวงไอซีทีได้เข้ามารับบทบาทหลักในการปิดกั้นเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมต่างๆ พร้อมๆ กันนั้นได้เกิดเครือข่าย NGOs และนักวิชาการเข้ามามีบทบาทในการจัดตั้งเกณฑ์และระบบการกลั่นกรองเนื้อหาที่รัฐจะทำในอนาคตอย่างไรก็ตาม

ความคิดเห็นจากหลากหลายฝ่ายมีทัศนะตรงกันว่ารัฐควรมีบทบาทหลักในการกำกับดูแลเนื้อหาที่เป็นปัญหาในสังคม จึงไม่น่าแปลกใจที่แม้ว่าการปิดกั้นเว็บไซต์จะถือเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานในการเข้าถึงข่าวสารแต่คนหลายๆ กลุ่มในสังคมก็ยังยอมรับได้ ดังนั้น หากพิจารณาว่าเป็นเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมสำหรับสังคมแล้วการปิดกั้นสามารถทำได้โดยง่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นการปิดกั้นโดยรัฐซึ่งถือว่ามีสิทธิอันชอบธรรมในการกำหนดแนวทางต่างๆ สำหรับสังคมไทย ข้อควรคำนึงถึงจึงกลายเป็นเรื่องความโปร่งใสในการปิดกั้นหรือการทำหน้าที่รัฐที่ดีมากกว่าการนำเสนอกลไกการกำกับดูแลตนเองแต่เพียงอย่างเดียว

ในส่วนของผู้ใช้บริการเว็บท่า และเว็บสืบค้นข้อมูลรายสำคัญๆ อย่าง www.pantip.com และ www.siamguru.com ก็ได้พัฒนากลไกการกลั่นกรองเนื้อหาเป็นส่วนหนึ่งของระบบเพื่อช่วยผู้ใช้ในการเลือกเนื้อหา ส่วนทางผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตก็มีการรวมตัวกันเป็นสมาคมโดยใช้ชื่อว่า “ชมรมผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่” (Internet Entrepreneur of Thailand) และได้นำเสนอแนวคิดใหม่ในการให้บริการภายใต้โครงการชื่อ Good net โดยเป็นการร่วมมือกันกับกระทรวงไอซีที ร้านที่เป็นสมาชิกโครงการ Good net จะต้องทำตามรูปแบบต่างๆ ที่ได้มีการกำหนดไว้ซึ่งรวมไปถึงการกลั่นกรองเนื้อหาในเครื่อง server ของร้าน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนที่เป็นลูกค้าของร้านมีการใช้บริการอินเทอร์เน็ตที่ปลอดภัย ตามข้อตกลงกับกระทรวงไอซีที ร้านในโครงการ Good net จะได้ใช้ซอฟต์แวร์ลิขสิทธิ์ในราคาถูกเป็นแรงจูงใจตอบแทน

ในส่วนของ ISPs บทบาทหลักที่ปรากฏก็คือการปิดกั้นเว็บไซต์ที่ proxy server ของตนตามที่มีการขอมาจากกระทรวงไอซีที และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ISPs บางรายก็มีการจัดหา package อินเทอร์เน็ตแบบที่เรียกว่า Clean net ซึ่งจะให้บริการการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่มีการกลั่นกรองเนื้อหาที่ไม่พึงประสงค์ออกไปแล้ว กลุ่มเป้าหมายหลักของบริการ Clean net ก็คือ กลุ่มผู้ใช้ที่เป็นเด็กและเยาวชน

3) กฎ กติกา มารยาท (codes of conduct)

กฎ กติกา มารยาท จะเป็นกลไกการกำกับดูแลพฤติกรรมและปฏิสัมพันธ์ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตนี้จะมีทั้งที่เป็นธรรมเนียมปฏิบัติกันทั่วไป (customary) หรือที่เป็นกฎอย่างเป็นทางการ (formal) กฎ กติกา มารยาทซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีสำหรับชาวผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วไปจะรู้จักกันในนามของ “Netiquette” หรือจรรยาบรรณสำหรับผู้ใช้อินเทอร์เน็ต จุดมุ่งหมายของ Netiquette คือ เพื่อปลูกฝังวิธีการใช้อินเทอร์เน็ตและเพื่อตอกย้ำให้มีการทำตามกฎระเบียบอื่นๆ ที่ได้มีการบัญญัติไว้ในพื้นที่ต่างๆ ทางสังคมในหลายๆ ประเทศ โดยเฉพาะในประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้า ในอเมริกาเหนือและยุโรปได้มีการบรรจุ Netiquette เข้าไว้ในบทเรียนในโรงเรียน บรรทัดฐานของ

Netiquette จึงพัฒนาอยู่บนความสมัครใจหรือการกำกับดูแลตนเองภายในชุมชนหรือพื้นที่ทางอินเทอร์เน็ตหนึ่งๆ หรือกลุ่มทางสังคมหนึ่งๆ ในแง่เนื้อหาสาระแล้ว Netiquette จะกล่าวถึง กฎ กติกา มารยาท หรือธรรมเนียมปฏิบัติที่ได้ทำกันมาจนเป็นลักษณะสำคัญของชุมชนนั้นๆ สำหรับประเทศไทย ปัจจุบันการกำกับดูแลตนเองของภาคอุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตัวอย่างเช่น สมาคมผู้ดูแลเว็บไทย (Thai Webmaster Association) ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของ Webmaster จากทั่วประเทศ ได้ร่างและรับรองจรรยาบรรณสำหรับ Webmaster ขึ้นมาและมอบให้สภาวิชาชีพผู้ดูแลเว็บไทย (Webmaster Council of Thailand หรือ WCT) เป็นผู้บังคับใช้ในวงการ webmaster และผู้ผลิตเนื้อหาทั่วไป ทางสภาวิชาชีพผู้ดูแลเว็บไทยมีหน่วยที่รับเรื่องราวร้องเรียนเกี่ยวกับเนื้อหา และพฤติกรรมบนอินเทอร์เน็ต โดยกระบวนการตรวจสอบและพิจารณาเรื่องราวร้องเรียนจะใช้จรรยาบรรณที่ได้มีการรับรองแล้วประกอบกับธรรมนูญของ WCT เป็นแนวทาง ทั้งนี้จรรยาบรรณ และธรรมนูญดังกล่าวมีความคล้ายคลึงกับจรรยาบรรณและธรรมนูญของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเป็นอย่างมาก เนื่องจากกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทสำคัญอยู่ในทั้งสององค์กรเป็นคนกลุ่มเดียวกัน

4) สายด่วน หรือ hotlines

คือ กลไกในการสื่อสารระหว่างผู้ใช้อับองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ISP หน่วยงานของรัฐบาลที่สอดส่องดูแลเรื่องเนื้อหาอินเทอร์เน็ตและตำรวจ เป็นต้น ซึ่งสามารถเป็นทั้งกลไกทางเทคโนโลยี (โทรศัพท์ โทรสาร e-mail เว็บไซต์) หรือเป็นกลไกทางองค์กร (ในรูปของหน่วยงานที่มีกำลังพลเฉพาะและมีหน้าที่รับผิดชอบชัดเจน) ก็ได้ จุดประสงค์หลักของการมีสายด่วน ก็คือ เพื่อให้เกิดความแน่ใจว่า (ในกรณีที่สามารถทำได้) จะมีการพยายามเยียวยาแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวข้องกันเนื้อหาอย่างมีประสิทธิภาพ ถึงแม้บทบาทหลักของสายด่วน ที่เป็นมาในอดีตคือช่องทางการสื่อสารเกี่ยวกับเนื้อหาที่ผิดกฎหมายจากผู้ใช้ต่อหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและอุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ตแต่จากประสบการณ์ที่เวบล้อมการแพร่กระจายอย่างรวดเร็วของอินเทอร์เน็ตในประเทศต่างๆ ทั่วโลก สายด่วนได้ขยายบทบาทครอบคลุมไปถึงการเป็นตัวกลางทางข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้ใช้ ผู้ให้บริการเนื้อหา กลุ่มที่กำกับดูแลตนเอง องค์กรที่ให้บริการด้านการจัดอันดับและกลั่นกรองเนื้อหาและหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายทั้งนี้ สายด่วนสามารถจะดำเนินการโดยภาคอุตสาหกรรมเอกชน ภาครัฐ หรือภาคประชาสังคมก็ได้ แต่ไม่ว่าจะเป็นกรณีใดก็ตาม สายด่วนจะต้องมีอยู่ (available) และประชาชนควรจะทราบถึงการมีอยู่ของสายด่วนผ่านช่องทางการสื่อสารทั้งอินเทอร์เน็ตเองและสื่อมวลชนดั้งเดิม ที่สำคัญสายด่วนจะต้องเปิดให้เข้าถึงได้ตลอดเวลา

สำหรับประเทศไทย กระทรวงไอซีทีที่ยังมีสายด่วนสำหรับรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาหรือพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายหรือเป็นอันตรายบนอินเทอร์เน็ต โดยประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงสายด่วนดังกล่าวได้ทั้งทางโทรศัพท์ และทางเว็บไซต์ ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ร่วมมือกับทางกระทรวงไอซีที และผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต อย่างใกล้ชิดเพื่อถ่วงดุลเนื้อหาที่เป็นปัญหาต่างๆ และในการสืบเสาะเอาผู้ที่กระทำการละเมิดทางอินเทอร์เน็ตมาลงโทษตามกฎหมาย ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติเองก็มีสายด่วนสำหรับแจ้งเหตุทางอินเทอร์เน็ตเช่นกัน

นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือระหว่างกระทรวงต่างๆ โดยมีกระทรวงสาธารณสุขเป็นตัวกลางในการบริการสายด่วน Child line 1387 ที่จัดทำขึ้นเพื่อรับปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับเด็กในทุกๆ เรื่องรวมถึงเนื้อหาในอินเทอร์เน็ตที่อาจส่งผลกระทบต่อเด็ก

5) การรู้เท่าทันสื่อ (Media literacy)

ในการส่งเสริมให้เกิดการกำกับดูแลตนเอง (self-regulation) ทางด้านเนื้อหาของอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะในหมู่ผู้ใช้ มีความจำเป็นต้องสร้างความสามารถหรืออำนาจในการเลือกและตัดสินใจให้แก่ผู้ใช้ (user empowerment) ซึ่งความสามารถดังกล่าวส่วนหนึ่งก็จะขึ้นอยู่กับความรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ตของผู้ใช้แต่ละคนด้วย ทั้งนี้การรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ต (Internet literacy) จะมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

(1) ความสามารถเชิงวิเคราะห์ (Analytical competence) หมายถึง ความเข้าใจในคุณลักษณะต่างๆ ของอินเทอร์เน็ต (เช่น การสร้างเว็บไซต์ การทำงานของลิงค์ (link) ต่างๆ ในเทคโนโลยีไฮเปอร์เท็กซ์ (hypertext) ภาษา สัญลักษณ์ที่เป็นรหัสต่างๆ ในเว็บเป็นต้น) ซึ่งจะนำไปสู่การใช้สื่อใหม่นี้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) ความรู้เกี่ยวกับบริบทแวดล้อมต่างๆ (Contextual knowledge) หมายถึง ความเข้าใจในบริบททางด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมืองที่แวดล้อมการผลิตและบริโภคสารสนเทศและเนื้อหาต่างๆ ในอินเทอร์เน็ต ความเข้าใจดังกล่าวจะทำให้ผู้ใช้สามารถประเมินอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพและรู้เท่าทันข้อดีข้อเสียต่างๆ

(3) กรอบความรู้ความเข้าใจร่วมในหมู่ผู้ใช้เกี่ยวกับเว็บไซต์ที่ถือเป็น “คลาสสิก” ในบรรดาเว็บไซต์ทั้งหลาย (Canonical knowledge) โดยเฉพาะความเข้าใจว่าทำไมเว็บไซต์ดังกล่าวจึงถือว่าเป็นเว็บไซต์ที่มีความสำคัญ น่าเชื่อถือและมีประโยชน์ ตัวอย่างเช่น เว็บไซต์ www.google.com เป็น search engine ที่มีชื่อเสียง หรือเว็บไซต์ www.cnn.com ที่เป็นเว็บไซต์ข่าวสารที่เป็นที่นิยม

(4) ความสามารถในการผลิตเนื้อหา (Production competence) หมายถึงความสามารถในการผลิตเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ต ตลอดจนความสามารถในการตีความปริศนาและผลิตเพลนกับอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ของผู้ใช้แต่ละคนผ่านทางการผลิตและการสื่อสารเนื้อหา

การสร้างการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตสามารถทำได้ผ่านกระบวนการทางการศึกษาที่เป็นทางการในโรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่างๆ ตลอดจนกระบวนการทางนโยบายเพื่อส่งเสริมให้เกิด “วัฒนธรรมในการใช้อินเทอร์เน็ต” ที่แพร่กระจายกว้างขวางที่สุด

สำหรับประเทศไทย ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตจำนวนมากยังขาดความเข้าใจถึงภัยของอินเทอร์เน็ต ดังนั้นผู้ที่มีบทบาทในการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ตในหลายๆ ส่วนจึงพยายามที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อเป็นเกราะป้องกันตัวให้แก่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตในเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ คณะกรรมการสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เนคเทค สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สมาคมผู้ดูแลเว็บไทยซึ่งได้จัดทำเว็บไซต์สีขาวเพื่อเยาวชน เพื่อดูแลเรื่องนี้เป็นภาระเฉพาะ

นอกจากนี้ ในส่วนของภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน และเครือข่ายความร่วมมือของนักกิจกรรม และนักวิชาการ รวมไปถึงกลุ่มผู้ปกครองที่มีความห่วงใยที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างความตระหนักรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงที่มากับเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ต ตัวอย่างที่ดีก็คือ องค์กร ECPAT International เว็บไซต์ Thailandkid.com และเว็บไซต์ Thaiparents.net ซึ่งล้วนแต่ผลิตเนื้อหาที่ให้ความรู้เกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต และนำไปเผยแพร่สู่สาธารณชน ผ่านช่องทางต่างๆ ขณะเดียวกันโรงเรียน มหาวิทยาลัย และเครือข่ายการศึกษาอื่นๆ ต่างก็แสดงบทบาทของตนโดยเฉพาะในการส่งเสริมให้มีจรรยาบรรณในการใช้อินเทอร์เน็ต (etiquette) ในแต่ละบริบทที่เกี่ยวข้องของตน

2.2.2 การกำกับดูแลเนื้อหาทางอินเทอร์เน็ตของผู้ปกครอง

แม้เด็กและเยาวชนจะมีความเสี่ยงในการเข้าถึงเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม แต่เด็กและเยาวชนก็ยังมีเกราะป้องกันด่านแรกที่มีความใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดคือผู้ปกครอง ดังนั้นผู้ปกครองควรจะต้องมีหน้าที่คอยดูแลสอดส่อง ให้แนะนำการใช้งานอินเทอร์เน็ตอย่างถูกวิธีให้กับบุตรหลาน แต่ผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ได้ดูแลการใช้งานอินเทอร์เน็ตของบุตรหลานเป็นสัดส่วนค่อนข้างสูง (ศรีดา ตันทะอธิพานิช, 2544, หน้า 58) แม้ว่าผู้ปกครองบางกลุ่มมี

การเลือกใช้โปรแกรมล็อกปิดกั้นเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม ซึ่งจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2543 ผู้ปกครองร้อยละ 15.0 มีการติดตั้งและใช้งานซอฟต์แวร์ในการกั้นกรองเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม ก่อนให้บุตรหลานเข้าใช้งานอินเทอร์เน็ตและจากงานวิจัยของ ECPAT ในปีพ.ศ. 2545 พบว่า ผู้ปกครองมีการติดตั้งซอฟต์แวร์ในการกั้นกรองเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมร้อยละ 28.0 (มิเชเลท, 2546, หน้า.40) โดยผู้ปกครองเหล่านั้นต่างยังมีความมั่นใจว่าสามารถควบคุมบุตรหลานของตนได้ แต่จากงานวิจัยชิ้นเดียวกันกลับพบว่าเด็กอายุ 7-11 ปี จำนวนร้อยละ 50.0 ต่างระบุว่าตนมีวิธีการจัดการนำตัวกลั่นกรองนั้นออกได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองยังตามบุตรหลานไม่ทันในเรื่องของอินเทอร์เน็ต

ในส่วนของการความคิดเห็นของผู้ปกครอง จากการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีบุตรหลานใช้อินเทอร์เน็ตในปี พ.ศ.2543 (ศรีดา ตันทะอธิพานิช, 2544, หน้า 55-69) พบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 44.0 ระบุว่าเด็กส่วนใหญ่ใช้คอมพิวเตอร์เพื่อความบันเทิงเป็นส่วนใหญ่ และร้อยละ 34.0 ใช้เพื่อการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ โดยในกลุ่มที่ใช้อินเทอร์เน็ตพบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 45.0 ระบุว่าดูแลการใช้งานอินเทอร์เน็ตของเด็กไม่ค่อยใกล้ชิด นอกจากนี้ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ ร้อยละ 68.0 ระบุว่าไม่ได้ใช้ซอฟต์แวร์กั้นกรองการใช้งานอินเทอร์เน็ตของเด็ก มีเพียงร้อยละ 15.0 เท่านั้น ที่มีความรู้เรื่องนี้

มีผู้ปกครองที่ไม่ทราบว่าเป็นบุตรของตนเคยพบเหตุการณ์ที่ไม่เหมาะสมบนอินเทอร์เน็ต เช่น ได้รับ อีเมล ไปเยี่ยมชมเว็บไซต์ พุดคุยในห้องสนทนา หรืออื่นๆ ที่คิดว่าไม่เหมาะสม ถึงร้อยละ 30.0 และทราบ ร้อยละ 70.0 โดยคิดว่าลูกเคยมีประสบการณ์ที่เหมาะสม ร้อยละ 22.0 และไม่เคย ร้อยละ 48.0

ในส่วนของการดูแลเอาใจใส่ในเรื่องนี้ พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ ร้อยละ 79.0 เคยพุดคุยกับลูกเกี่ยวกับเนื้อหา สิ่งที่พบเห็น หรือกิจกรรมบนอินเทอร์เน็ตของลูก แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่า กลุ่มที่มีการพุดคุยกันส่วนใหญ่ก็ยังคงจะเป็นการพุดคุยที่ไม่บ่อยนัก

ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่าอินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์และควรส่งเสริมให้มีการใช้งานอย่างแพร่หลาย อย่างไรก็ตามผู้ปกครองตระหนักถึงภัยอันตรายที่อาจแอบแฝงอยู่บนอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องคน หรือเนื้อหาด้านลบบนอินเทอร์เน็ต ในส่วนของข้อมูลที่ไม่เหมาะสมบนอินเทอร์เน็ต ผู้ปกครองอยากให้ทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีบทบาทในการกำกับดูแล

ประเด็นที่ผู้ปกครองเป็นห่วง ได้แก่ เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมบนอินเทอร์เน็ต การใช้งานที่ไม่สร้างสรรค์ การใช้งานโดยปราศจากความรู้ความเข้าใจ เรื่องภัยและความเสี่ยงที่มี

ตลอดจนคนบนอินเทอร์เน็ตก็เป็นอีกประเด็นที่ผู้ปกครองค่อนข้างเป็นห่วง ซึ่งโดยรวมผู้ปกครองหญิงจะให้ความสนใจในประเด็นปัญหาต่างๆ มากกว่าเพศชาย

และผลการสำรวจของมูลนิธิวิธีทรรศ์ ในปี 2547 (อ้างถึงใน สิริลักษณ์, 2549, หน้า 31) โดยพ่อแม่ ร้อยละ 40.0 ควบคุมการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชนอย่างไม่ค่อยใกล้ชิด และที่ใกล้ชิดมากมีร้อยละ 24.0 โดยมีพ่อแม่ถึงร้อยละ 68.0 ไม่ได้ติดตั้งโปรแกรมกั้นกรองเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ในคอมพิวเตอร์ มีเพียงร้อยละ 15.0 เท่านั้นที่ติดตั้งโปรแกรม และอีกร้อยละ 17.0 ไม่รู้เรื่องเลย

นอกจากนี้ ช่อผกา กิจเจริญทรัพย์ (2544) ได้กล่าวถึงภูมิหลังการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวว่า ถ้านักศึกษาได้รับการเลี้ยงดูของครอบครัวแบบรักสนับสนุนและควบคุมมาก พฤติกรรมการกระทำผิดทางอินเทอร์เน็ตจะน้อยลงเพราะผู้ปกครองดูแลเอาใจใส่อยู่ตลอดเวลา เข้มงวดในเรื่องการเรียน เรื่องส่วนตัว และมีการลงโทษเมื่อกระทำความผิด แต่ถ้านักศึกษาได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมาก พฤติกรรมการกระทำผิดทางอินเทอร์เน็ตจะมากขึ้นเช่นกัน เพราะบิดามารดาไม่ได้ดูแลเอาใจใส่ทำให้เกิดการกระทำผิดได้ง่ายขึ้นซึ่งส่วนใหญ่พบว่านักศึกษา จะได้รับการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและควบคุมจากครอบครัว

จากงานวิจัยที่ผ่านมา ชี้ให้เห็นว่าวัยรุ่นที่ใช้อินเทอร์เน็ตและผู้เกี่ยวข้องขาดความตระหนักในเรื่องภัยจากการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต และการระมัดระวังในเรื่องการให้ข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้ปกครองควรตระหนักในเรื่องนี้ให้มากขึ้น